

Magyar modell

Nemzetközi konferencia

Pilisszentkereszten

Az Európa Tanács és a hazai büntetés-végrehajtás országos parancsnoksága a Themis-program keretében közös konferenciát szervezett Pilisszentkereszten május 16 és 20. között „Az elítéltek rehabilitációjának szervezeti és emberi jogi feltételei” címmel. A konferencián 14 kelet-közép-európai ország büntetés-végrehajtási testületének képviselői voltak jelen, az Igazságügyi Minisztérium és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság vezetőin kívül meghívást kapott a magyar büntetés- végrehajtás teljes parancsnoki és főosztályvezetői állománya.

Öt előadást tartottak az Európa Tanács szakértői *dr. Eric Harremoes*, az Európa Tanács Jogi Ügyek igazgatóságának vezetője, *Karl Johann Lang*, a finn bv. főigazgatója, *dr. William Rentzmann*, a dán bv. főigazgató-helyettese, *Roy Walmsley*, az Egyesült Nemzetek Szövetségének szaktanácsadója (Anglia), *Bernhard Wydra*, a bajor büntetés-végrehajtás oktatási és továbbképzési központjának igazgatója, hármat pedig a magyar szakemberek (*dr. Vókó György*, a Legfőbb Ügyészség osztályvezetője, *dr. Tari Ferenc*, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka és *dr. Kabódi Csaba*, az ELTE egyetemi tanára). A résztvevők megtekintették a Budapesti Fegyház és Börtönt, majd az utolsó napon kerekasztal-beszélgetés volt az együttműködés lehetőségeiről. A konferencia elnöki tisztét kezdetben *dr. Eric Harremoes* úr töltötte be, majd később – *Harremoes* úr elfoglaltsága miatt – *Björn Jansson* úr, az Európa Tanács kelet-európai börtönügyi referense látta el.

Az eredmény közismert: a nemzetközi találkozó egyaránt elismerést kapott az Európa Tanács vezetőitől, valamint a külföldi és magyar résztvevőktől. A siker szakmai és szervezeti összetevői voltak a leglényegesebbek, ezért úgy gondolom, érdemes röviden számba venni e szakmai összetevőket.

A konferencia életrehívója az a tény volt, hogy a kelet-közép-európai országok jelentősen lemaradtak a Nyugathoz képest nemcsak politikai, társadalmi és gazdasági tekintetben, hanem az igazságszolgáltatás és ezen belül a büntetés-végrehajtási rendszer korsze-

rűségét illetően is. Ezek az országok csak úgy lehetnek az Európa Tanács tagjai, ha bizonyos normáknak, követelményeknek eleget tesznek, azaz büntetés-végrehajtási rendszerüket korszerűsítik. Az Európa Tanács ezért indította be néhány éve az ún. *Themis-programot*, amelynek hangsúlyozott célja a kelet-európaiak segítése az európai integráció érdekében. A program magába foglalja egyrészt a nemzetközi konferenciákat, szemináriumokat, másrészt a kelet-európai büntetés-végrehajtási szakemberek egyéni és csoportos tanulmányútjait.

Anélkül, hogy a program értékelésénél időznénk, úgy tűnik, a tanulmányutak sikeresek, de a konferenciák, szemináriumok jó része nem tudott túllépni azon a kezdetben sikerrel alkalmazott módszeren, hogy az Európa Tanács szakértői megjelentek egy konferencián és előadást tartottak az európai börtönszabályokról. Arra, hogy ez a módszer már kifáradt, elegendő két példa: beszéltem olyan résztvevővel, aki különböző helyszíneken már nyolcszor hallotta ugyanazt az előadást, és megkockáztatta, hogy most már ő is tudna erről a témáról szemináriumot tartani. A másik példa: az Európa Tanács 1986-ban készített Európai Börtönszabályok című dokumentuma már három éve megjelent a Büntetés-végrehajtási Szakkönyvtár sorozatban, és hozzáférhet nemcsak a bv. személyi állománya, hanem bármelyik fogvatartott.

Mindezek a felismerések azt sürgették, hogy a fejlettebb büntetés-végrehajtási rendszerrel rendelkező közép-európai országok is vállaljanak részt a Themis-programban, továbbá, hogy az eddigiektől eltérő módszereket célszerű alkalmazni. A konferencia megrendezésével kívántuk megvalósítani ezeket a célokat, a következőképpen.

1. Tudtuk, hogy intenzívebbé kell tenni az együttműködést a kelet-közép-európai országok büntetés-végrehajtási szervezetei között. Nyilvánvaló tény ugyanis, hogy Kelet-Közép-Európa sajátos régió, ahol nemcsak a geopolitikai helyzet kapcsolja össze az országokat, hanem a közös kultúra és a tradíciók sokasága is, miközben igen nagy különbségek találhatók az egyes országok között. A térség országainak nagy része nem tagja az Európa Tanácsnak, de az ET szakértői már régóta foglalkoznak velük, szemináriumok szervezésével és tanácsadással. Úgy gondoltuk, az általunk kezdeményezett együttműködés bekapcsolja őket az európai vérkeringésbe, és felgyorsítja integrációjukat az Európa Tanácsba.

2. Segítséget igyekeztünk adni az Európa Tanácsnak a Themis-program felfrissítéséhez, hiszen tapasztaltuk, hogy a korábbi konferenciák előadásai már túlságosan egysíkúvá váltak. Ennek feloldására felkértük a különböző országokban, különböző területeken dolgozó szakértőket, hogy mondják el, milyen nehézségekbe ütközött országukban az európai normák megvalósítása, milyen módszereket használtak ezek elfogadtatásához, milyen főbb állomásai voltak a folyamatnak. Külföldi előadóink többsége színvonalas előadással tett eleget ennek a felkérésnek, mások pedig olyan fontos kérdésekről beszéltek, mint például a kommunikáció szerepe a börtönben.

3. Megpróbáltuk bemutatni, miképpen fejlődött a magyar büntetés-végrehajtás az elmúlt 5 évben. Az intézményrendszer és annak belső szervezete ezekben az években látványosan átalakult. 1993 áprilisában hatályba lépett az európai normákon alapuló magyar bv. törvény, amely elősegítheti a minden részletében korszerű büntetés-végrehajtási tevé-

kenységet. Az előadások közül főleg *dr. Tari Ferenc* vezérőrnagy gyakorlati példákkal tűzdelt előadása érzékeltette azokat a nehézségeket és problémákat, amelyek a korszerűsítés folyamatát jellemezték. Úgy gondoltuk, hogy az ún. „magyar modell” elméleti és gyakorlati bemutatása fontos és tanulságos lehet a kelet-közép-európai delegátusok számára, mivel sokan közülük még előkészítői ennek a munkának. Természetesen nem akartuk azt, hogy modellünket szolgálai módon átvegyék, hiszen ez teljes képtelenség lenne, csupán azt reméltük, hogy tapasztalatainkat hasznosítani tudják korszerűsítési munkájukban.

A konferencián szerzett benyomásaink azt igazolták, hogy ez a hármas cél különböző mértékben, de megvalósult. A kerekasztal-beszélgetésen úgyszólván minden felszólaló egyetértett a kelet-közép-európai együttműködés szükségességében, néhányan pedig úgy vélték, jó lenne, ha az együttműködés központja Budapesten lehetne. Öröndetes volt hallani, hogy a finn főigazgató, Karl Johann Lang úr, a finn büntetés-végrehajtás igazgatója felajánlotta, a következő konferenciát 1995-ben rendezzék Helsinkiben.

Információink szerint az Európa Tanács kedvezően fogadta az általunk felkért előadókat, és elfogadta őket az Európa Tanács hivatalos szakértőinek. Azt hiszem, ez minősíti legjobban előadásaink színvonalát. Végezetül elmondhatjuk, hogy a büntetés-végrehajtás korszerűsítésének „magyar modellje” egyértelmű sikert aratott nemcsak a környező országok, hanem az Európa Tanács vezetői és a nyugati delegátusok körében is. Számomra ez volt a konferencia legnagyobb sikere.

Dr. Boros János